

Урок 2 (30.03 – 03.04)

ТЕМА: **Симфонічна музика**

Вітаю вас на уроці музичного мистецтва!

Запрошую вас до зустрічі з симфонічною музикою, протягом уроку ми розширимо і поглибим свої уявлення про засоби музики, мистецтво професійної музики, особливості взаємодії музики з іншими видами мистецтва та познайомимося з творчістю Г. Свиридова

- Яку музику ви найчастіше слухаєте?
- А яка пісня ваша улюблена?
- А яка була улюбленою в 4 класі?
- От бачите, сучасна музика хоч і стає швидко улюбленою, але так само швидко ми її і забуваємо, а класична музика живе цілі століття.

Упродовж історії музичної культури композитори зрозуміли, що звучання об'єднаних разом музичних інструментів відкриває величезні можливості у виконанні музики. Так, поряд з ансамблевою музикою виник ще один вид інструментальної музики, про який ми сьогодні й дізнаємося. Паралельно з розвитком ансамблевого музикування виник класичний тип симфонічного оркестру.

- Які види інструментів ви знаєте?
- Що таке ансамбль?
- Що таке дует, тріо, кuartет?

Пориньмо у море симфонічної музики та послухаймо цікаву історію про незвичайний оркестр.

Якось тато сказав синові: «Готуйся: завтра підемо слухати оркестр». «А квитки ти купив?» — запитав хлопець. Тато всміхнувся й відповів, що концерт безкоштовний.

Наступного дня він розбудив сина та дружину й усі поспішили на електричку...

Невдовзі вони прийшли до лісу і раптом виразно почули звуки крапання. Це туман осідав на листя, й великі краплі води зривалися вниз та лунко падали додолу. Аж ось пробіг кронами осик вітерець, і гілки застукали одна об одну. Тато сказав, що подібні звуки видає тріскачка — удалий народний музичний інструмент. За мить усі почули, як пискнула синиця, їй відгукнувся щиголь та взяли веселу ноту горобці.

З хаші донісся дріб дятла, заскрекотіла сорока. Знову вітер гойднув крони, від чого крапання стало ще дзвінкішим. .

«Хто ж диригент цього оркестру?», — пожартувала мама. Несподівано крізь туман пробився тонкий сонячний промінь. «А ось і диригентська паличка», — сказав тато. «Виходить, диригент — сонце!» — підхопив син. Усі дружно розсміялися.

Це звучав оркестр, який створила природа. Та в музиці все по-іншому: для створення оркестру потрібно багато музикантів та диригент.

Музичний словничок

Слово «оркестр» походить від назви майданчика перед сценою античного театру.

Оркестр — це колектив музикантів, об'єднаних для спільного виконання різних за характером музичних творів.

Існують декілька видів оркестрів.

Музичний словничок

Симфонічний оркестр — великий колектив музикантів, який виконує симфонічні музичні твори.

Камерний оркестр — невеликий за кількістю музикантів колектив, основу якого складають виконавці на струнних смичкових інструментах. Такий оркестр виконує музичні твори у невеликих приміщеннях.

Схема симфонічного оркестру

Симфонічний оркестр – колектив музикантів, виконуючий музичні твори на різних інструментах симфонічного оркестру. У його складі різні інструментальні групи: струнні смичкові, духові дерев'яні і мідні, ударні і деякі інші інструменти. Зібрані воєдино в руках досвідчених музикантів, підлеглих волі диригента, вони утворюють музичний інструмент, здатний звуками виразити і будь-який образ, будь-яку музичну думку.

Найважливіший учасник оркестру - диригент. Оркестр виконує музику під його управлінням. Від помахів палички диригента залежить інтерпретація твору, злагодженість гри оркестрантів і темп виконання твору.

Диригент стоїть перед оркестром, щоб всі оркестранти бачили його. Рухом рук і мімікою диригент підказує музикантам, як вони повинні зіграти той або інший музичний епізод.

Кожний із музичних інструментів, як і голос людини, має свій **тембр**. Він залежить від матеріалу, з якого виготовлений інструмент, – дерева чи металу, від розміру та форми корпусу, способів видобування звуків. За цими ознаками, як ви знаєте, утворилися певні групи інструментів.

Групи інструментів симфонічного оркестру

Струнні інструменти

Звук струнних інструментів виходить в результаті коливання натягнутої струни, група представлена смичковими(скрипка, альт, віолончель, контрабас) і щипковими інструментами (арфа), має глибокий, м'який тембр. У оркестрі струнні інструменти - найбільша група - дві третини усіх інструментів

СМИЧКОВІ

віолончель

скрипка

контрабас

Духові інструменти

Звук духових інструментів виникає в результаті коливання повітря у середині трубки, інструменти мають різноманітні тембри. У складі оркестру виділяють групу мідних духових(флейта, труба, валторна, тромбон, туба) і дерев'яних духових (флейта, гобой, кларнет, фагот, англійський ріжок)

ДЕРЕВ'ЯННІ

кларнет

фагот

МІДНІ

валторна

туба

труба

Ударні інструменти

Звук виникає в результаті удару по інструменту, група представлена різними інструментами- великий і малий барабани, литаври, тамбурин, ксилофон, цимбали, трикутник. У оркестрі важливу роль грають литаври, які мають певну висоту звучання

трикутник

литаври

ксилофон

Існують інші інструменти, яких відрізняються від перерахованих(фортепіано, арфа, челеста), неповторність їх тембрів прикрашає звучання симфонічного оркестру

рояль

челеста

арфа

АЛЕ МИ ЗУПИНИМОСЯ НА ТВОРЧОСТІ ГЕОРГІЯ СВИРИДОВА

Сьогодні ми прослухаємо п'єсу російського композитора Георгія Свиридова. На жаль, композитор відійшов у інший світ, але залишив людям багато гарної музики. Його батько був поштовим службовцем, а мати - вчителькою. Першим музичним інструментом була балалайка. І хоча має вона три струни, хлопчик так захопився музикою, що вивчив всі ноти, отримав професійну музичну освіту і став композитором. До цікавих фактів життя композитора можна віднести наступний випадок. Одного разу в якості оплати праці Єлизаветі Свиридової запропонували взяти на вибір німецький рояль або корову. І вона, не довго думаючи, вибрала музичний інструмент. До цього часу чуйна освічена жінка вже помітила пристрасть сина до музики і вирішила допомогти йому в освоєнні майстерності.

А зараз ми познайомимося з одним із його творів, який був написаний до фільму по повісті О. Пушкіна «Заметіль», а саме –

Вальс

https://www.youtube.com/watch?time_continue=32&v=xm8kpZoX32k&feature=emb_logo

- Який оркестр виконував вальс?
- Розкажіть про цей вальс і його засоби виразності: темп, регістр, ритм, характер мелодії та динаміку.

Мелодія - плавна, протяжна, спокійна, приємна, співуча, легка, чиста, прониклива, трепетна.

Ритм - рівномірний, чіткий, виразний, упевнений, стриманий, легкий, маршовий, танцювальний, нерівномірний...

Темп - дуже повільний, стриманий, спокійний, повільний, помірний, швидкий, рухливий, танцювальний

Динаміка - дуже тиха, тиха, помірно тиха, одноманітна, вгасаюча, голосна, наростаюча, могутня...

Регістр – низький, теплий, насичений, середній, світлий, приємний, високий, яскравий...

- Звучання яких музичних інструментів вам вдалося розпізнати
- Якими ви уявляєте тих, хто танцює?

Наступним етапом нашого уроку буде вокально-хорова робота

Поспівка:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=17&v=cu4fVTUXZC4&feature=emb_logo

Повторення пісні А. Філіпенко « Веснянка» ("Прийди, прийди, весно красна")

"Прийди, прийди, весно красна" (плюс зі словами)

<https://www.youtube.com/watch?v=2SZVld4CeHQ>

Караоке "Прийди, прийди, весно красна"

<https://www.youtube.com/watch?v=KOiFR1D4G6Y>

Спробуй відповісти на питання:

- ✚ Симфонічний оркестр – це
  - Ансамбль із чотирьох музикантів; б) гра двох музикантів; в) колектив музикантів.
- ✚ Який твір виконував симфонічний оркестр?
  - гопак; б) пісню; в) вальс;
- ✚ Назвіть автора танцю.
  - Ф. Шопен; б) Г. Свиридов; в) В. Барвінський;
- ✚ Розкажіть, які групи інструментів входять до складу оркестру.
  - струнні, духові, ударні; б) струнні, народні, духові; в) духові, клавішні, народні;
- ✚ Хто такий диригент?
  - керівник оркестру, хору; б) виконавець оркестру; в) соліст оркестру

МОЛОДЕЦЬ! ТИ СПРАВИВСЯ!

Домашнє завдання.

- ✚ Звернути увагу на те, де ви слухаєте у повсякденному житті оркестрову музику? Розпізнайте на слух музичні інструменти оркестру, які виконують твори.